

VÝBĚROVÁ REŠERŠE

Z PEDAGOGICKÉ BIBLIOGRAFICKÉ DATABÁZE Z ČESKÝCH ČASOPISŮ

2023 DUBEN

Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

Didaktický potenciál díla Brundibár = Methodological potential of the opera Brundibár / Milan Mašát -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Český jazyk a literatura -- ISSN 0009-0786 -- Roč. 73, č. 3 (2022/2023), s. 136-139.

Text prezentuje didaktický potenciál dětské opery Brundibár, kterou napsal hudební skladatel Hans Krása se spisovatelem Adolfem Hoffmeisterem a v roce 1938 s dětskými herci secvičil Rafael Schächter (pozdější premiéra a 55 uvedení v terezínském ghettu). Nejnovější české vydání Brundibára autor článku žánrově vymezuje jako komiks nebo obrázkovou knihu (ilustrace Maurice Sendaka) určenou začínajícím čtenářům. Je přesvědčen, že text disponuje značným didaktickým potenciálem v integraci mezipředmětových vztahů, splňuje požadavky oborové didaktiky literatury v oblasti práce s textem a také v prezentaci událostí šoa (holocaustu) prostřednictvím příběhu jednotlivce.

dílo ; umělecká činnost ; vypravování ; kreslený seriál ; dramatizace ; literární výchova ; práce s textem ; hraní role ; didaktika ; metodologie ; vyučovací metoda ; mezipředmětové vztahy ; mezipředmětové téma ; judaismus ; Krása, Hans,1899-1944. Brundibár ; holocaust (1939-1945) ; opera (o ní)

<http://katalog.npmk.cz/documents/527566>

2.

Dítě s intelektovým nadáním ve škole : emoce a vztahy / [Gifted child at school : emotions and relationships.] / Jana Pleskotová – cze

In: Třídní učitel a vedení třídy -- ISSN 2570-8279 -- Roč. 2023, č. 1 (I.čtvrtletí) (2023), s. 15-17.

Problematika vzdělávání a podpory dětí s mimořádným intelektovým nadáním je aktuální a rozsáhlá, v každodenní praxi však poměrně opomíjená. Autorka v článku vysvětluje, že se nejedná jen o děti chytré a úspěšné, které pracují bezchybně a s nadšením, ale že mnohé z nadaných dětí myslí jinak. Tyto děti hledají vlastní postupy, nacházejí neočekávaná řešení a neochotně se pouštějí do práce, pokud v ní nevidí smysluplnou výzvu; naopak se těžko odtrhávají od činností, do kterých se s plným zaujetím ponoří. Popsáno je, co prožívá nadané dítě ve škole, jak se nadání promítá do vztahů ve třídě a rady pro učitele, jak eliminovat náročné chování a snížit riziko ostrakizace a šikany.

nadaný ; vysoce nadaný ; schopnost ; emoce ; vztahy mezi vrstevníky ; interpersonální vztahy ; vrstevnická skupina ; klima třídy ; role učitele ; žák ; šikanování ; prožívání ; ostrakizace

<http://katalog.npmk.cz/documents/527625>

3.

Historical roots of Czech sign language the first half of the 19th century = Historické kořeny českého znakového jazyka : první polovina 19. století / Lenka Okrouhlíková -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: E-pedagogium : nezávislý odborný časopis pro interdisciplinární výzkum v pedagogice, s ohledem na pedagogiku, speciální pedagogiku a didaktiky oborů -- ISSN 1213-7758 -- Roč. 21, č. 2 (2021), s. 46-65.

Historické kořeny českého znakového jazyka jsou úzce spjaty se založením Ústavu pro hluchoněmé v Praze v r. 1786. Od té doby se datuje i literatura zaměřená na vzdělávání neslyšících. Autory textů byli převážně pedagogové pracující ve školách pro neslyšící, kteří znakový jazyk sami ovládali. Neslyšící si v komunikaci se slyšícím okolím vytvářeli téměř univerzální jazyk založený na přirozených gestech. Znakový jazyk se neustále vyvíjel a transformoval, až vykrytalizoval v český znakový jazyk, který se dále předával z generace na generaci. Texty z 19. století přinášejí informace o tom, jakým způsobem se znaky tvořily a jaká byla jejich forma.

čeština ; znaková řeč ; historické hledisko ; hluchoněmota ; komunikace ; učitel ; generační vztahy ; ústavní výchova ; Ústav pro hluchoněmé ; České království ; český znakový jazyk ; 19. století

<http://katalog.npmk.cz/documents/527511>

4.

Jsi ta nejlepší máma na světě / [You are the best mummy in the world.] / Pavla Koucká – cze

In: Psychologie dnes -- ISSN 1212-9607 -- Roč. 28, č. 10 (říjen) (2022), s. 37-38.

Hlavním námětem celého čísla časopisu je manipulace. Záměrné nebo i nevědomé působení s cílem ovlivnit myšlení nebo chování ostatních. Jednotlivé články jsou zaměřeny na soukromou sféru manipulace partnerů, kolegů, rodičů, ale i dětí a také na manipulaci v médiích, podoby filmové manipulace aj. Psycholožka Pavla Koucká se zaměřila na téma manipulace dětí s rodiči a ukazuje, že manipulovat svými rodiči dokážou už děti předškolního věku. Jak takové chování rozpoznat a jak na ně reagovat? Z osobní zkušenosti uvádí příklady manipulace, ale upozorňuje i na to, že manipulaci lze uplatnit i užitečným způsobem.

výchova ; výchova dítěte ; chování ; vztah rodiče-dítě ; autoritářská výchova ; autoritářské chování ; působení ; manipulace ; přesvědčování ; pedopsychologie ; psychologie chování ; behaviorismus ; chování dětí ; chování rodičů

<http://katalog.npmk.cz/documents/527410>

5.

Koučování teenagerů / [Coaching teenagers.] / Sylvie Navarová – cze

In: Třídní učitel a vedení třídy -- ISSN 2570-8279 -- Roč. 2023, č. 1 (I.čtvrtletí) (2023), s. 33-38.

Popsány jsou tři základní principy koučovací komunikace s teenagery (rovnocenný partnerský přístup; nehodnotící, neexpertní přístup; kladení otevřených otázek) a její struktura. Ta zahrnuje: 1) R – Reality (v této fázi je zjišťován momentální stav, diskutuje se s teenagerem o realitě); 2) G – Goals (stanovují se cíle, které vycházejí z představ teenagera o jeho budoucnosti); 3) O – Options (vytvoření seznamu co největšího počtu možností, jak cíle dosáhnout; tato fáze má podobu brainstormingu). V metodické příloze jsou pro učitele uvedeny příklady koučovacích technik pro práci s teenagery.

metodika ; koučování ; poradenství ; učitel ; vztah učitel-žák ; starší školní věk ; adolescent ; žák ; interpersonální komunikace

<http://katalog.npmk.cz/documents/527669>

6.

Krtek - botanická ilustrace pro malé i velké = The Mole - botanical illustration for young and old / Jana Poupová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Biologie, chemie, zeměpis : časopis pro výuku přírodovědných předmětů na základních a středních školách -- ISSN 1210-3349 -- Roč. 31, č. 4 (2022), s. 14-18.

K očekávaným výstupům z biologie pro gymnázia patří i požadavek, aby žáci popsali stavbu rostlin a jejich orgánů a poznali a pojmenovali významné druhy rostlin. Autorka článku přináší jednoduchý nápad, jak požadavkům RVP dostát a zároveň potěšit žáky obrázky ze známé dětské knížky. Botanické klíče většinou obsahují především detailní černobílé perokresby. Barevné ilustrace z knih o Krtkovi mohou u botaniků-začátečnicků posloužit stejně dobře. Uvedeny jsou úlohy k ilustracím z Krtka. Obrázky jsou přístupné dětem všech věkových kategorií, a pokud učitel biologie využije v hodinách botaniky Millerovy kresby, odbornou problematiku žákům zpřístupní. Zároveň upozorní na existenci přírodovědecké ilustrace jako specifického oboru.

rámcový vzdělávací program ; souhrnné hodnocení ; biologie ; poznání ; rostlina ; botanika ; kresba ; dětská kniha ; živočich ; znalost ; forma výuky ; gymnázium ; ilustrace ; Miler Zdeněk ; O krtkovi ; pojmenování

<http://katalog.npmk.cz/documents/527411>

7.

Osobnostní rozvoj pedagogů pomocí metodiky Dobrý začátek / [Personal development of teachers using "Good Start" methodology.] / Elge Havrdová, Anna Petrová Kubešová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Speciál pro MŠ : příloha časopisu Řízení školy -- ISSN 2571-0591 -- Roč. Arch. 2023, č. 2 (2023).

Zavedení metodiky Dobrý začátek v mateřské škole je spojeno se změnou postojů učitelů k dětem i rodičům, se změnou výchovných stylů (nové aktivity, větší zapojení žáků, individuální přístup k potřebám žáků, zapojení rodičů do vzdělávání a intenzivní kolegiální podpora učitelů), ale také přináší změnu postojů pedagogů k sobě samotným. Metodika Dobrý začátek ovlivňuje osobnostní nastavení učitele, mění jeho zaběhnuté modely myšlení směrem k pozitivnímu nastavení, pomáhá mu opouštět každodenní rutinu, stereotypy a zažitá schémata v chování, vede ho k proaktivnímu jednání a také k reflektování situací ve třídě.

mateřská škola ; preprimární vzdělávání ; výchovná metoda ; vyučovací metoda ; alternativní škola ; učitel ; pedagog ; působení ; kompetence ; rozvoj osobnosti ; postoj učitele ; aktivizující metoda ; změna postoje ; Dobrý začátek (projekt)

<http://katalog.npmk.cz/documents/527593>

8.

Preprimární vzdělávání v ČR, Anglii a na Novém Zélandu = Preprimary education in Czech Republic, England and New Zealand / Ondřej Koželuh -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: E-pedagogium : nezávislý odborný časopis pro interdisciplinární výzkum v pedagogice, s ohledem na pedagogiku, speciální pedagogiku a didaktiky oborů -- ISSN 1213-7758 -- Roč. 21, č. 3 (2021), s. 70-84.

Komparace preprimárního vzdělávání v ČR, Anglii a na Novém Zélandu na základě shody, podobnosti nebo rozdílnosti s cílem najít inspirativní prvky. Data pro analýzu byla převzata z databáze OECD a Eurydice, kurikul preprimárního vzdělávání v daných zemích a oficiálních materiálů publikovaných jednotlivými ministerstvy. Komparace potvrdila, že každá zkoumaná země může v určitém ohledu sloužit jako vzor těm ostatním (např. povinný poslední předškolní rok v ČR, vysoké finanční dotace pro preprimární výchovu na Novém Zélandu a existence samostatného dokumentu propojujícího školu s rodinou v Anglii).

předškolní výchova ; mateřská škola ; komparace ; databáze ; průzkum ; povinné vzdělávání ; podpora ; vztah rodiče-škola ; výsledek výzkumu ; preprimární vzdělávání ; Česko ; Anglie ; Nový Zéland ; předškolní vzdělávání ; předškolní zařízení

<http://katalog.npmk.cz/documents/527516>

9.

Regionální literatura v literární výchově : příspěvek do diskuse = Regional literature in teaching literature: contribution to a discussion / Ladislava Lederbuchová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Český jazyk a literatura -- ISSN 0009-0786 -- Roč. 73, č. 3 (2022/2023), s. 111-117.

Autorka reaguje na článek M. Čechové Regionální problematika ve vyučování (Český jazyk a literatura č. 4, 2021-2022). V předloženém textu se autorka zabývá specifičností regionální literatury a klade si otázku, kdo je regionální autor z pohledu literární výchovy na základní škole. Apeluje na učitele, jejich přípravy na hodiny a také na tvůrce školních vzdělávacích programů, aby byli schopni vnášet do učiva tituly regionální literatury a zároveň umožnili žákům vycházky do míst zobrazených regionálními autory. Jsou uvedeny i publikace, kde učitelé mohou najít pomůcku pro hledání vztahu mezi autorem, dílem a aktuálním místem. Důraz klade na žánr pověsti regionu, kde žáci žijí.

základní škola ; výchovně-vzdělávací cíle ; literární výchova ; cíl výuky ; obsah výuky ; literatura ; literární žánr ; dílo ; tvůrce ; regionální jazyk ; pověst ; kulturní dědictví ; školní vzdělávací program ; regionální rozdíly ; regionalismus ; literární inspirace ; práce učitele

<http://katalog.npmk.cz/documents/527547>

10.

Stěžejní morfologické jevy hospodářské němčiny = Key morphological phenomena of economic German / Věra Höppnerová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Cizí jazyky : časopis pro teorii a praxi vyučování cizím jazykům -- ISSN 1210-0811 -- Roč. 66, č. 3 (2022/2023), s. 18-33.

Autorka se v textu zabývá stěžejními gramatickými jevy německého hospodářského jazyka, které jsou zastoupeny ve třech základních vrstvách: v teoretickém jazyce, v praktickém odborném jazyce a v jazyce odborného tisku. Prezentuje výzkum složitějších morfologických jevů – slovesné časy, trpný rod, konjunktivy. Všechny tyto jevy podrobuje zkoumání (jejich zastoupení, využívání, četnost) na základě jmenovaných tří základních vrstev hospodářského jazyka a tím umožňuje určit morfologické jevy, které je třeba ve výuce hospodářského jazyka především aktivně zvládnout. Doplněno příklady.

odborný jazyk ; gramatika ; terminologie ; morfologie ; němčina ; ekonomické vzdělávání ; komunikační schopnost ; jazyková výuka ; obchodní vzdělávání ; trpný rod ; konjunktivy ; slovesa ; výskyt

<http://katalog.npmk.cz/documents/527510>

11.

Školní prostředí očima žáků základní školy = School environment through the eyes of primary students / Helena Vomáčková, Vlastimil Chytrý -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: E-pedagogium : nezávislý odborný časopis pro interdisciplinární výzkum v pedagogice, s ohledem na pedagogiku, speciální pedagogiku a didaktiky oborů -- ISSN 1213-7758 -- Roč. 21, č. 3 (2021), s. 7-19.

Článek seznamuje s výsledky výzkumného šetření realizovaného na vzorku 363 žáků základních škol v ČR, které zkoumalo problematiku školního prostředí viděného očima těchto žáků. Žáci hovořili o subjektivním prožívání školního života, a to z úhlu zažívaných pozitiv (přínosy školy) a negativ (rizikové oblasti vývoje chování). Výsledky jsou prezentovány s ohledem na prevenci problémového chování žáků ve škole. Pomocí induktivní statistiky komentuje článek odlišnosti mezi pohledem žáků a pohledem žákyň na školní život, rozdělený do sedmi oblastí, např. úspěch a příležitost; negativní prožívání; školní status; formování identity apod.

žák ; postoj žáka ; základní škola ; klima školy ; školní prostředí ; názor ; chování žáka ; vnímání ; chlapec ; dívka ; pohlavní rozdíl ; průzkum ; výsledek výzkumu ; Česko ; přínos ; pozitivní klima školy ; negativní postoj

<http://katalog.npmk.cz/documents/527513>

12.

Talentovaní žáci ve výtvarné výchově = Talented students in art education / Magdalena Novotná, Iveta Brajerová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Výtvarná výchova : časopis pro výtvarnou a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní -- ISSN 1210-3691 -- Roč. 62, č. 1-2 (2022), s. 6-19.

Popsány jsou výsledky empirické studie vzniklé v rámci diplomové práce. Autorka uvádí odpovědi výtvarných pedagogů na otázky, jak rozpoznávají a charakterizují talentované žáky a jak s nimi ve výtvarné výchově pracují. Příspěvek představuje ukázkou tvůrčí aktivity včetně vizuálních realizací. Na základě provedené analýzy jsou formulována doporučení pro vzdělávání talentovaných žáků ve výtvarné výchově.

vyučovací předmět ; výtvarná výchova ; žák ; nadaný ; talent ; nadání ; výsledek výzkumu ; tvořivost ; učitel ; role učitele ; rozvíjení schopností ; soutěžení ; školní činnosti ; aktivizující metoda ; kreativita ; doporučení

<http://katalog.npmk.cz/documents/527147>

13.

The culture and education of the Czechs in eastern (soviet) Volhynia during 1921-1941 / [Kultura a vzdělávání Čechů ve východní (sovětské) Volyni v letech 1921-1941.] / Jaroslav Vaculík -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Czech-Polish historical and pedagogical journal : journal of the Faculty of Education of Masaryk University Brno -- ISSN 1803-6546 -- Roč. 13, č. 2 (2021), s. 53-62.

Zavádění „socialistické kulturní revoluce“ bylo součástí bolševického monopolu na moc. Tato „revoluce“ měla pozvednout celkové kulturní povědomí obyvatelstva, zejména venkovského. Bolševický režim zavedl Československou sekci ve Vládním departmentu lidového vzdělávání v Žytomyru, který řídil kulturní vzdělávání volyňských Čechů. Byla zde čítárna bolševického tisku

a marxistické literatury, ale scházely se zde i taneční, dramatické, přírodovědné a ateistické spolky. Češi se snažili oživit zde kulturní aktivity, které byly přerušeny válečnými událostmi na tomto území. Nejlepších výsledků dosahovali amatérští herci.

vzdělávání ; kultura ; marxismus ; kniha ; knihovna ; tisk ; ideologie ; moc ; sborový zpěv ; tanec ; etnická menšina ; kulturní politika ; Volyň (Ukrajina) ; Sovětský svaz ; čítárny ; bolševismus ; ochotnické divadlo ; 1921-1941

<http://katalog.npmk.cz/documents/527352>

14.

Venkovní únikové hry v cizím jazyce na příkladu aplikace ActionBound / [Outdoor escape games in a foreign language using the ActionBound application as an example.] / Tomáš Botlík -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Cizí jazyky : časopis pro teorii a praxi vyučování cizím jazykům -- ISSN 1210-0811 -- Roč. 66, č. 3 (2022/2023), s. 49-50.

Text obsahuje příklad únikové hry (escape game), která může být zařazena do výuky a dochází tak k implementaci gamifikace. K zařazení herních prvků do výuky, ke kterým je využita digitální aplikace, může sloužit například německý nástroj ActionBound. V rámci podpory klíčových kompetencí žáků lze hovořit o podpoře znalostí, dovedností i pracovních postupů. Aplikace byla testována ve výuce němčiny na střední odborné škole. Lze ji využít nejen pro výuku cizích jazyků, ale její využití bylo testováno také v českém jazyce, zeměpisu, matematice a tělesné výchově. Práce s ActionBound nabízí prostor k propojování mezipředmětových vztahů a průřezových témat, účast na hře podporuje také týmovou práci.

střední odborná škola ; výuka ; cizí jazyk ; forma výuky ; hra ; němčina ; digitalizace ; elektronický učební materiál ; vyučovací metoda ; aktivizující metoda ; týmové vyučování ; mezipředmětové vztahy ; ActionBound ; gamifikace ; únikové hry ; aplikace

<http://katalog.npmk.cz/documents/527507>

15.

Zotavovací akce a školy v přírodě v kostce / [Revitalizing stays and schools in nature at a glance] / Lenka Polášková – cze

In: Informatorium 3-8 : časopis pro výchovu dětí od 3-8 let v mateřských školách a školních družinách -- ISSN 1210-7506 -- Roč. 30, č. 3 (březen) (2023), s. 12-13.

Zotavovací akcí je organizovaný pobyt 30 a více dětí ve věku do 15 let na dobu delší než 5 dnů, jehož účelem je posílit zdraví dětí, zvýšit jejich tělesnou zdatnost, popř. i získat specifické znalosti nebo dovednosti. Za školu v přírodě je považován zotavovací pobyt bez přerušování vzdělávání dětí. Článek popisuje kroky nutné k jejich organizaci a úspěšnému průběhu. Povinnost školy před zahájením zotavovací akce nebo školy v přírodě. Prevence šíření infekčních chorob. Stěžejní

normy a metodické pokyny k organizaci zotavovacích akcí, škol v přírodě a jiných, podobných akcí. Metodické informace. Děti a úrazy.

škola v přírodě ; mateřská škola ; základní škola ; pobyt v cizině ; zdraví ; tělesná zdatnost ; dovednost ; znalost ; infekční nemoc ; prevence ; metodika ; nehoda

<http://katalog.npmk.cz/documents/527299>